

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 254/2022-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Miroslava Duriša a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou ROMŽA s. r. o., Hrnčiarska 5, Košice, proti postupu a rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 4T/75/2013 z 15. februára 2016 a proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4To/22/2016 z 8. novembra 2016 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. februára 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na riadne dokazovanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť Okresnému súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Uznesením č. k. I. ÚS 114/2020-5 z 3. marca 2020 bol sudca Ladislav Duditš vylúčený z konania a rozhodovania vo veci sťažovateľa. Podľa § 47 ods. 2 tretej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a čl. III bodu 1 písm. c) a bodu 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 sa stal novým sudcom spravodajcom v tejto veci Martin Vernarský, člen tretieho senátu ústavného súdu. Vec bola z uvedených dôvodov rozhodovaná IV. senátom ústavného súdu v zložení sudcov, ako je uvedené v záhlaví tohto uznesenia.

II.

Skutkové východiská

3. Okresný súd napadnutým rozsudkom č. k. 4T/45/2013 z 15. februára 2016 uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania prečinu nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnickeho úkonu a prekladateľského úkonu podľa § 347 ods. 1 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že ako znalec z odboru ekonómie a manažmentu, zapísaný v zozname znalcov na krajskom súde pod č. [REDAKOVANÉ], a zároveň konateľ spoločnosti [REDAKOVANÉ], vedome v Košiciach vypracoval a predložil na Okresnom súde Poprad v konaní sp. zn. 20C/139/2008 znalecký posudok č. [REDAKOVANÉ] spoločnosti [REDAKOVANÉ], a jeho doplnenie, ktoré sú v plnom rozsahu nesprávne po stránke obsahovej, formálnej a metodickej, o čom vzhľadom na svoje odborné vedomosti vedel, ktorým stanovil skutočnú škodu vo výške 86 964,98 eur a ušlý zisk vo výške 60 298 010 eur, čo viedlo k neobjektívnemu záveru, nesprávnemu určeniu skutočnej škody a ušlého zisku, na základe ktorého Okresný súd Poprad v označenom konaní vydal 26. marca 2010 rozsudok, ktorý dosiaľ nenadobudol právoplatnosť, na základe ktorého je žalovaný Slovenský pozemkový fond povinný zaplatiť žalobcovi sumu 60 408 874,60 eur s 8,5 % úrokom z omeškania ročne od 5. septembra 2008 spolu s trovami vo výške 2 289 977,23 eur, za čo mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov, ktorého výkon podmienene odložil na skúšobnú dobu na 3 roky, a zároveň mu uložil trest zákazu činnosti vykonávať znaleckú činnosť na 3 roky.

4. Proti napadnutému rozsudku sťažovateľ podal odvolanie, ktoré Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením č. k. 4To/22/2016 z 8. novembra 2016 zamietol podľa § 319 Trestného poriadku. O dovolaní sťažovateľa podanom proti napadnutým rozhodnutiam rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 4Tdo/6/2018 z 29. októbra 2019, ktorým dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní bolo sťažovateľovi doručené 23. decembra 2019.

III.

Argumentácia sťažovateľa

5. Podľa sťažovateľa konajúce súdy sa pri svojom rozhodovaní nevysporiadali ústavne konformným spôsobom s podstatou procesných námietok a argumentáciou prezentovanou sťažovateľom počas hlavného pojednávania, ako aj v podanom odvolaní, v dôsledku čoho sú napadnuté rozhodnutia nepresvedčivé a nepreskúmateľné.

6. Sťažovateľ namieta spôsob, akým sa okresný súd vysporiadal s dôkazmi produkovanými v jeho veci, keď tieto hodnotí v rozpore s ich obsahom, pričom nedôvodne favorizuje jednu skupinu dôkazov (svedčiacich v neprospech sťažovateľa) na úkor druhej skupiny dôkazov (svedčiacich v jeho prospech). Postup okresného súdu pri hodnotení dôkazov nevyhnutne viedol k neúplným a nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré vykazujú znaky arbitrárnosti a neústavnosti. Uvedené osobitne platí vo vzťahu k hodnoteniu znaleckých posudkov. Okresný súd svoje skutkové zistenia a právne závery o tom, že znalecký posudok vypracovaný sťažovateľom je nepravdivý, založil na záveroch znaleckého posudku vypracovaného Ústavom súdneho inžinierstva v Žiline (ďalej len „ÚSI Žilina“) bez toho, aby obsah tohto dôkazu podrobil kritickému zhodnoteniu z hľadiska jeho zákonnosti, pravdivosti a hodnovernosti. Sťažovateľ v priebehu trestného konania namietal, že ÚSI Žilina bol do trestného konania pribratý v rozpore s § 147 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý

je potrebné interpretovať tak, že ide o preskúmanie posudku znalca, ktorý bol pribratý v trestnom konaní, čo zjavne nie je prípad sťažovateľa, keďže znalecký posudok [REDACTED], bol vypracovaný v rámci civilného konania (v trestnom konaní má len status listinného dôkazu, pozn.), a preto postupom podľa § 147 ods. 1 druhej aliney Trestného poriadku preskúmaný byť nemohol.

7. ÚSI Žilina pri vypracovaní posudku vychádzal z obsahu vyjadrení spolupracovníkov sťažovateľa [REDACTED], a [REDACTED], ktoré boli súčasťou zápisnice o vyluchu svedkov realizovaných v štádiu pred vznesením obvinenia, a preto nadobúdajú charakter nezákonných a neprípustných dôkazov. Dôsledkom toho je nezákonnosť znaleckého posudku ÚSI Žilina, ktorému všeobecné súdy priznávajú status rozhodujúceho dôkazu, na ktorom založili svoje rozhodnutie o vine a treste.

8. Sťažovateľ tiež spochybňuje vecnú správnosť a hodnovernosť znaleckého posudku ÚSI Žilina, ktorý považuje za podstatný nedostatok znaleckého posudku vypracovaného spoločnosťou [REDACTED], skutočnosť, že tento neskúmal realnosť podnikateľského zámeru, pričom k uvedenému záveru ÚSI Žilina dospel na základe zistenia, že spoločnosť [REDACTED] (žalobca v civilnom sporovom konaní, pozn.), nenadobudla pozemky od Slovenského pozemkového fondu, na ktorých mal predmetný projekt realizovať, a preto táto spoločnosť nemohla mať žiadny ušlý zisk. ÚSI Žilina nepochopil vecné zadanie pre spracovanie znaleckého posudku, pretože podnikateľský zámer počítal s dokončením a prevádzkovaním projektu (zábavného parku), a nie predajom či prenájmom pozemkov. V rozpore s obsahom vo veci produkovaných dôkazov (svedecká výpoveď [REDACTED], výpisy z bankových účtov) je skutkové zistenie konajúcich súdov, že o nereálnosti podnikateľského projektu svedčí aj absencia vlastných či cudzích finančných zdrojov spoločnosti [REDACTED], keďže disponovala v rozhodnom čase finančnou hotovosťou viac ako 5 mil. eur. Z uvedeného vyplýva, že posudzovaný projekt bol reálny, a preto sťažovateľ nemohol pochybiť pri vypracovaní znaleckého posudku.

9. K spôsobu hodnotenia ďalších vo veci produkovaných znaleckých posudkov, ktoré mali status listinných dôkazov, sťažovateľ uviedol, že z napadnutých rozhodnutí nie je zjavné, ako sa konajúce súdy vysporiadali s nekonzistentnosťou v ich zisteniach a záveroch, ako aj v uplatnených metódach. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta uplatnenie formálnych matematických pravidiel, keď okresnému súdu pri celkovom počte 6 posudkov vyšla jasná matematická prevaha posudkov (dôkazov) svedčiacich v neprospech sťažovateľa v pomere 4 posudky v neprospech sťažovateľa a 2 posudky v jeho prospech. Podľa sťažovateľa uplatnenie formálnej matematickej kalkulácie pri hodnotení znaleckých posudkov odporuje procesným pravidlám hodnotenia dôkazov ustanovených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku a vo svojich dôsledkoch popiera podstatu a účel práva sťažovateľa na riadne dokazovanie. Navyše, súd prvého stupňa uplatnil matematickú metódu vecne nesprávne, keď znalecký posudok spracovaný spoločnosťou [REDACTED], hodnotí v neprospech sťažovateľa, avšak pozornosti konajúceho súdu ušlo, že škoda bola vyčíslená v tis. eur, a teda za týchto okolností vzniká matematická remíza posudkov. Logickým dôsledkom tohto dôkazného stavu je potom uplatnenie zásady prezumpcie neviny a z nej vyplývajúceho pravidla *in dubio pro reo*. Znaleckému posudku, ktorý vypracovala spoločnosť Znalci a odhadci, znalecký ústav Brno, okresný súd priznal procesný status listinného dôkazu s odôvodnením, že ho vypracoval subjekt, ktorý nie je zapísaný v zozname súdnych znalcov Slovenskej republiky. Súd prvého stupňa mal postupom podľa § 268 ods. 3 a 4 Trestného poriadku

znalcov tohto ústavu zaviazat' sľubom podľa osobitného zákona a následne ich vypočúť k záverom ich znaleckého posudku.

10. Sťažovateľ namieta aj správnosť skutkových zistení a právnych záverov týkajúcich sa existencie pojmových znakov subjektívnej stránky prečinu, v danom prípade vo forme úmyselného zavinenia, a tvrdí, že existencia úmyslu v jeho konaní je objektívne vylúčená. Pokiaľ v konaní sťažovateľa pri spracovaní znaleckého posudku existoval omyl (týkajúci sa predmetu zadania), potom tento omyl vylučuje existenciu úmyselného zavinenia v konaní sťažovateľa, pričom existencia nedbanlivostného zavinenia nepostačuje na vyvodenie jeho trestnoprávnej zodpovednosti. Všeobecné sudy sa presvedčivým spôsobom nevysporiadali ani s obsahom výpovedí [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], ktorí participovali na spracovaní predmetného posudku ako konzultanti a na základe odporúčania ktorých sa sťažovateľ rozhodol pre aplikáciu metódy na základe priemerného ročného kapitálového výnosu, čo rovnako vylučuje existenciu úmyselného zavinenia v konaní sťažovateľa.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu:

11. Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy). Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Uplatnenie právomoci krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

12. Vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

13. Sťažovateľ namieta nezákonnosť a spôsob hodnotenia vo veci vykonaných dôkazov, ktoré konajúce súdy vyhodnotili v rozpore s ich obsahom, čo viedlo k neúplným a nesprávnym skutkovým zisteniam a právnym záverom, ktoré vykazujú znaky arbitrárnosti a neústavnosti. Podľa sťažovateľa napadnuté uznesenie krajského súdu je nepreskúmateľné z dôvodu nevysporiadania sa s jeho námietkami a jeho odvolacou argumentáciou.

14. Zo samotnej sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie z dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sťažovateľ namieta, že (i) ÚSI Žilina bol do trestného konania pribratý v rozpore s normatívnymi podmienkami stanovenými v § 147 ods. 1 Trestného poriadku, že (ii) znalecký posudok ÚSI Žilina vychádzal z obsahu vyjadrení, ktoré boli súčasťou zápisnice o výsluchu svedkov realizovaných v štádiu pred vznesením obvinenia (teda neboli vykonané kontradiktórne), a (iii) znalecký posudok spoločnosti Znalci a odhadci, znalecký ústav Brno, bol vykonaný len ako listinný dôkaz. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 4Tdo/6/2018 z 29. októbra 2019, ktoré však sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti (a ani v jej v obsahu) nenapáda. Keďže sťažovateľ námietku nezákonnosti vykonaných dôkazov uplatnil v dovolaní, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd v dovolacom konaní a rozhodnutie ktorého sťažovateľ nepojal do petitu ústavnej sťažnosti vymedzujúceho predmet konania pred ústavným súdom, ústavný súd konštatuje, že na vecné posúdenie uvedenej námietky nie je daná jeho právomoc v zmysle § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

15. Vo vzťahu k ďalším námietkam sťažovateľa, ktoré sa týkajú spôsobu hodnotenia dôkazov, nesprávnych skutkových zistení a z nich vyodených právnych záverov, ústavný súd pripomína už spomenutý obmedzený rozsah jeho právomoci preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov, Trestný poriadok a Trestný zákon nevynímajúc, viedli k rozhodnutiu vo veci samej. K tomu dodáva, že nepatrí do jeho právomoci zaoberať sa rozhodnutím o vine a treste (II. ÚS 31/94) ani otázkou právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom trestného stíhania a o ktorom sa s konečnou platnosťou koná a rozhoduje pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 18/00). Inými slovami, úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy taktiež vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

16. V prvom rade je potrebné podotknúť, že hodnotenie dôkazov alebo iná skutková okolnosť z hľadiska vysporiadania sa súdu s jej obsahom v odôvodnení svojho rozhodnutia (tak, ako pokiaľ ide o akúkoľvek inú otázku podstatnú pre meritórne rozhodnutie súdu) je obvineným uplatniteľné v dovolacom konaní ako námietka z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (nejde o primárne hodnotenie dôkazov, ako je to vysvetlené v náleze ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 546/2020 aktuálne publikovanom aj v Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky za rok 2021). Vzhľadom na potrebu osvojenia si aktuálnej judikatúry ústavného súdu ako dovolateľmi, tak aj samotným najvyšším súdom ústavný súd v tomto prípade neprikročil k odmietnutiu ústavnej sťažnosti v tejto jej časti pre neprípustnosť podľa § 132 ods. 2

a § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde, pokiaľ takto koncipovaná námietka v dovolaní sťažovateľa uplatnená nebola, alebo pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 132 ods. 1, § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, pokiaľ predmetná námietka v dovolaní sťažovateľa (obsahovo) uplatnená bola.

17. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia k odvolacej námietke sťažovateľa o vecnej nesprávnosti posudku ÚSI Žilina uviedol, že zo všetkých zistení ÚSI Žilina vyplýva, že znalecké úkony znaleckej organizácie [REDAKOVANÉ], sú v plnom rozsahu nesprávne po stránke formálnej, obsahovej a metodickej a znalec dospel k neobjektívnym záverom. Poukázal na výsluch znalkyne [REDAKOVANÉ], spracovateľky predmetného znaleckého posudku, ktorá vysvetlila, že znalecký posudok spoločnosti [REDAKOVANÉ], mal riešiť reálnu škodu a ušlý zisk, v posudku však nie je preukázateľná zásadná náležitosť, a tou je schopnosť investovania do projektu, schopnosť vynaloženia investičných prostriedkov. Nebolo preukázané, že by spoločnosť zisk vôbec bola dosiahla a že by jej teda mohol ujsť. Vlastné zdroje nemala ani cudzie, ani prisľúbené. Obžalovaný ako znalec nemohol použiť podnikateľskú metódu a porovnať spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá je v strate s veľkými firmami, ktoré mali veľké majetkové imanie. Znalec pristupoval k danému problému ako k matematicko-štatistickému zadaniu prípadovej štúdie, a nie ku skutočne závažnému ekonomickému problému, za ktorým treba vidieť konkrétne finančné prostriedky. Z rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 20C/139/2008 vyplynulo, že žalovaný Slovenský pozemkový fond Bratislava je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 60 408 874,60 eur s 8,5 % úrokom z omeškania ročne od 5. septembra 2008 do zaplataenia. V odôvodnení rozsudku Okresný súd Poprad uviedol, že pri stanovení náhrady za ušlý zisk žalobcu vychádzal zo znaleckého posudku znaleckej organizácie [REDAKOVANÉ]

18. Vo vzťahu k odvolacej námietke sťažovateľa o nenaplnení znakov žalovaného trestného činu, a to jeho objektívnej stránky a subjektívnej stránky, krajský súd uviedol, že sa plne stotožnil s dôvodmi rozhodnutia okresného súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia rozobral podrobne objektívnu stránku a subjektívnu stránku žalovaného trestného činu a zdôvodnil, na základe čoho ustálil znaky skutkovej podstaty žalovaného trestného činu. Treba dodať, že táto námietka (právnej kvalifikácie činu) spadá pod rozsah dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, kde primerane platia závery uvedené v závere bodu 16 tohto odôvodnenia, pokiaľ sa ústavný súd v jeho obsahu zaoberá rozhodnutím o vine ako celku, a to v nadväznosti na vykonané dokazovanie (ku naplneniu znakov objektívnej a subjektívnej stránky trestného činu), teda v bezprostredne súvisiacom a právnu kvalifikáciu podmieňujúcom skutkovom kontexte.

19. Pri preskúvaní napadnutého uznesenia krajského súdu ako súdu odvolacieho ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Taktiež v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri zamietnutí odvolania sa odvolací súd môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 – 60). Predpokladom tohto postupu je splnenie podmienky založenej na zistení, že samotné rozhodnutie podriadeného súdu možno pokladať za dostatočne odôvodnené. (Boldea v. Romania, rozsudok z 15. 2. 2007 k sťažnosti č. 19997/02, § 33; Hirvisaari v. Finland, rozsudok z 27. septembra 2001 k sťažnosti č. 49684/99, § 31 – § 33). Uvedené závery zahŕňajú

aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

20. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku k preukázaniu objektívnej stránky trestného činu považoval nad akúkoľvek pochybnosť za preukázané, že sťažovateľ na požiadanie súdu v civilnom konaní vypracoval a súdu predložil znalecký posudok. Na jeho záveroch v celom rozsahu trval, tvrdil, že ho vypracoval podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami, a považuje ho v celom rozsahu za správny. Zo záverov znaleckého posudku, ktorý vypracoval ÚSI Žilina, však jednoznačne vyplynulo, že znalecký posudok znaleckej organizácie [REDAKOVANÉ], a jeho doplnenie sú v plnom rozsahu nesprávne po stránke formálnej, obsahovej a metodologickej a znalec dospel k neobjektívnym záverom. Znalecký posudok ÚSI Žilina okresný súd považoval za zásadný dôkaz svedčiaci proti sťažovateľovi, hoci mal charakter nepriameho dôkazu. Okresný súd konštatoval, že aj keď Trestný poriadok (§ 119) nepriznáva žiadnemu z dôkazných prostriedkov osobitné alebo nadradené postavenie, znalecký posudok ÚSI Žilina s poukazom na znenie § 147 ods. 1 Trestného poriadku takéto faktické výnimočné postavenie má. Z uvedeného je podľa okresného súdu zrejmé, že *„posudok ústavu stojí v hierarchii znaleckých posudkov celkom logicky na najvyššej priečke a v prípade preskúmania posudku znalca má povahu druhostupňovej inštalácie. Výpovedná hodnota takéhoto dôkazu je teda vyššia ako iného dôkazu, napr. štandardného znaleckého posudku. Opodstatnenosť tohto záveru vyplýva aj zo skutočnosti, že na vypracovaní posudku ústavu sa vždy podieľajú viacerí znalci.“* Okresný súd pripomenul, že znalecký posudok vypracovaný sťažovateľom za nesprávny označili aj ďalšie znalecké posudky v pôvodnej civilnej veci, ktoré však boli prevzaté a vykonané v trestnom konaní na hlavnom pojednávaní len ako listinné dôkazy. Za nepriamy dôkaz svedčiaci proti sťažovateľovi okresný súd považoval aj odborný posudok vypracovaný v pôvodnom civilnom konaní spoločnosťou [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (v trestnom konaní vykonaný ako listinný dôkaz), pretože ním vyčíslená škoda a ušlý zisk predstavujú v súhrne „len“ sumu 93 280 eur, čo je diametrálny rozdiel oproti znaleckému posudku, ktorý vypracoval sťažovateľ. V prospech sťažovateľa, naopak, svedčia znalecké posudky vypracované spoločnosťou Znalci a odhadci, znalecký ústav Brno, ktoré boli v trestnom konaní vykonané len ako listinné dôkazy z dôvodu, že posudok č. ZP ZV 3342/158/12 bol v pôvodnom civilnom konaní vypracovaný na základe objednávky žalobcu a posudok č. ZP ZV 3503/322/12 bol síce vypracovaný v trestnom konaní na základe zadania obhajcu sťažovateľa, ale vypracoval ho znalecký ústav, ktorý nemá akreditáciu na území Slovenskej republiky a nie je uvedený ani v zozname znaleckých ústavov na území Slovenskej republiky. Pri hodnotení uvedených nepriamych dôkazov súd dospel k záveru, že v neprospech obžalovaného svedčia štyri dôkazy a v prospech obžalovaného svedčia dva dôkazy, teda je tu jasná matematická prevaha dôkazov svedčiacich v neprospech obžalovaného. V neprospech sťažovateľa však zároveň vyznel znalecký posudok ÚSI Žilina, ktorý mal podľa hodnotenia okresného súdu formálne i obsahovo nepochybne vyššiu výpovednú i dôkaznú hodnotu ako ostatné dôkazy.

21. Okresný súd pripustil a na hlavnom pojednávaní aj boli vykonané dôkazy, ktoré podľa návrhu sťažovateľa mohli spochybniť závery znaleckého posudku ÚSI Žilina. Išlo najmä o posudok č. ZP ZV 3503/322/2012, ktorý však ani po formálnej, ani po obsahovej stránke nemal sťažovateľom očakávaný potenciál, keďže bol vykonaný len ako listinný dôkaz, čo má za následok

aj to, že skutočnosti v ňom uvedené nie sú chránené a zároveň sankcionovateľné (v prípade uvedenia nepravdivých skutočností) ako v znaleckom posudku. Z hľadiska obsahu tento listinný dôkaz len všeobecne konštatoval, že znalecký posudok ÚSI Žilina sa nejaví byť dostatočným podkladom na spochybnenie znaleckého posudku sťažovateľa. Uvedený dôkaz okresný súd vyhodnotil tak, že nespochybňuje významne znalecký posudok ÚSI Žilina. Napokon posudok ÚSI Žilina na hlavnom pojednávaní nespochybnil ani sám obžalovaný, ktorý bol prítomný pri výsluchu [REDAKOVANÉ], a k jej výsluchu sa nevyjadril. Skutočnosť, že obžalovaný vo svojej záverečnej reči nesúhlasil s posudkom ÚSI Žilina, na tomto závere nič nemení. Posudok vypracovaný obžalovaným teda mal podstatný význam pre rozhodnutie súdu v civilnom konaní.

22. Vo vzťahu k subjektívnej stránke trestného činu okresný súd poukázal na okolnosti objektívnej povahy, ktoré obžalovaného z jej preukázania usvedčujú (okolnosti subjektívnej povahy nemajú usvedčujúci charakter, pretože obžalovaný sa necíti byť vinným). V prvom rade akcentoval zadanie súdu v pôvodnom civilnom konaní, ktoré je zrejmé z uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania a ustanovenia [REDAKOVANÉ], za znaleckú organizáciu. Z výroku uznesenia jednoznačne vyplýva, že úlohou znaleckej organizácie je stanoviť skutočnú škodu a ušlý zisk vzniknutý spoločnosti [REDAKOVANÉ], v súvislosti s nedokončenou realizáciou projektu [REDAKOVANÉ]. Úlohou obžalovaného ako znalca bolo teda skúmať skutočnú škodu a ušlý zisk v ich reálne existujúcom stave. Pokiaľ z posudku ÚSI Žilina vyznieva ako hlavný nedostatok posudku [REDAKOVANÉ] neskúmanie reálnosti projektu, tak súd konštatuje, že táto požiadavka bola súčasťou zadania posudku a obžalovaný s ňou musel byť prinajmenšom uzrozumený. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť skutočnosť (na ktorú sa odvolával aj sám obžalovaný vo svojej záverečnej reči), že obžalovaný je dlhoročný znalec v predmetnom odbore, a to od roku 1985. Musel preto byť prinajmenšom uzrozumený s tým, že jeho úlohou v znaleckom posudku bolo posúdiť a stanoviť skutočnú, teda reálnu škodu a ušlý zisk. Poslednou okolnosťou objektívnej povahy určujúcou subjektívnu stránku je hodnota sporu v pôvodnom civilnom konaní (zaplatenie sumy 1 589 352 855 Sk). Obžalovaný mal možnosť oboznámiť sa so spisom, a preto mu musela byť známa aj táto skutočnosť. Súd teda uzavrel, že obžalovaný ako dlhoročný znalec, vedomý si hodnoty sporu a zadania súdu, musel byť prinajmenšom uzrozumený s tým, že jeho úlohou bolo stanoviť skutočnú, teda reálnu škodu a ušlý zisk, a pre prípad, že tak neurobí, musel si byť vedomý trestnoprávných následkov.

23. Na základe uvedeného okresný súd uzavrel, že obžalovaný svojím konaním naplnil všetky pojmové znaky skutkovej podstaty prečinu nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnického úkonu a prekladateľského úkonu podľa § 347 ods. 1 písm. a) Trestného zákona po stránke objektívnej v tom, že ako znalec pred súdom v občianskom súdnom konaní uviedol nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, a po stránke subjektívnej sa konania dopustil formou nepriameho úmyslu podľa § 15 písm. b) Trestného zákona, pretože vedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený Trestným zákonom, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

24. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s dôvodmi vyplývajúcimi z rozsudku okresného súdu č. k. 4T/75/2013 z 15. februára 2016 ústavný súd konštatuje, že rozhodnutia v sťažovateľovej trestnej veci nevykazujú defekty v požiadavke spravodlivého súdneho procesu. Vina sťažovateľa bola založená na dôkazoch a dôvodoch, ktoré nesignalizujú ústavné pochybnosti. Z ústavnoprávneho pohľadu nič nenasvedčuje ani tomu,

že by záver o sťažovateľovej vine a uložení trestu bol svojvoľný, nemal oporu vo vykonanom dokazovaní a uložený trest bol mimo zákonného rámca zodpovedajúcej trestnej sadzby.

25. Sťažovateľove úvahy smerujú k spochybneniu záverov konajúcich súdov o naplnení znakov trestného činu kladeného mu za vinu, najmä jeho subjektívnej stránky a objektívnej stránky, ktoré však podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za arbitrárne či ústavne neudržateľné. Rovnako námietka týkajúca sa spôsobu hodnotenia dôkazov konajúcimi súdmi neobstojí v kontexte zásad uvedených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Zákon neustanovuje exaktné pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu je zrejmé, že svoje rozhodnutie o vine založil na zásadnom dôkaze – znaleckom posudku podanom ÚSI Žilina, o správnosti ktorého nemal pochybnosti, pričom uviedol aj podrobné a výstižné dôvody, prečo tento dôkaz považoval za zásadný. Súčasne však závery tohto posudku konfrontoval s ďalšími v konaní produkovanými dôkazmi, najmä posudkami znalcov vypracovanými pre účely civilného konania, ktoré boli v trestnom konaní vykonané ako listinné dôkazy. V tomto kontexte je potrebné chápať aj záver okresného súdu o matematickej prevahe dôkazov svedčiacich proti sťažovateľovi nie v zmysle ich matematickej kalkulácie, ale tak, že prevažovali skutkové závery vyznievajúce v jeho neprospech.

26. Ústavný súd zdôrazňuje, že mu neprináleží vyjadrovať sa k právnej podstate skutočností, na podklade ktorých bola alebo nebola vyvodená trestnoprávna zodpovednosť určitej osobe, ani hodnotiť a „vážiť“ jednotlivé argumenty s cieľom skúmať ich primeranosť/dôvodnosť, resp. to, či sú/nie sú postačujúce na záver o trestnoprávnej zodpovednosti. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch orgánov verejnej moci z pohľadu toho, či neprekračujú rámec ústavnej udržateľnosti v konfrontácii so skutkovými a právnymi okolnosťami tej-ktorej veci. Ústavný súd nie je možné vnímať ako tzv. skutkový súd, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu veci, a taktiež nie je v poradí ďalším súdom rozhodujúcim o opravnom prostriedku sťažovateľa. Judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), ako aj doterajšia judikatúra ESLP (napríklad v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil konkrétne právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu (I. ÚS 26/2014). Uvedené platí obzvlášť v prípade, ak sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza/nepredkladá žiadne dôkazy na podporu svojich tvrdení ani nenavrhuje vykonanie dôkazov.

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením za zjavne neopodstatnenú, a teda nespôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd obdobne nezistil ani možnosť porušenia sťažovateľom označeného práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, obsahom ktorého je právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe. Ústavný súd na tomto základe ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

28. S prihliadnutím na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2022

Libor Duľa
predseda senátu